

«Өзенмұнайгаз» акционерлік қоғамы

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен қоса*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	5-40

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Өзенмұнайгаз» АҚ-ның Акционеріне, Директорлар кеңесі мен Басшылығына

Пікір

Біз «Өзенмұнайгаз» АҚ мен оның еншілес ұйымының (бұдан әрі -«Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды ережелері туралы ақпаратты қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ Адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ Қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;

- Біз Топтың Директорлар кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Инст энд Янс ЖШС

Рем

Мажан Саттаров

№ МФ-0000060

Саттаров Рустам Жусупович

Мажан Саттаров

Республикасынын

Султур

Қазақстан Республикасының аумағында
аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия сериясы МФЮ - 2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігімен 2005 жылы 15 шілдеде
берілді

2024 жылғы 22 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	5	635.165.717	511.925.571
Материалдық емес активтер		1.510.751	1.412.050
Айналымнан тыс қаржы активтері	6	5.929.841	5.053.417
Кейінге қалдырылған салық бойынша актив	18	3.465.768	12.522.904
Айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстар		22.902.248	17.506.475
Айналымнан тыс активтер жиыны		668.974.325	548.420.417
Айналымдағы активтер			
Тауар-материалдық қорлар	7	26.730.073	20.808.406
Салықтар бойынша алдын ала төлем және өтелуге ҚҚС	8	37.857.197	15.650.366
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		14.671.137	8.529.663
Төленген аванстар және болашақ кезеңдердің шығыстары		25.555.769	34.165.975
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	6	74.952.183	91.026.250
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6	12.509.197	108.144.724
Айналымдағы активтер жиыны		192.275.556	278.325.384
Активтердің жиыны		861.249.881	826.745.801
Капитал			
Акционерлік капитал	9	334.275.985	334.275.985
Бөлінбеген пайда		328.570.154	307.715.759
Бас ұйымның акционерлеріне келетін меншікті капитал		662.846.139	641.991.744
Бақыламайтын қатысу үлесі		(652.804)	9.586
Капитал жиыны		662.193.335	642.001.330
Міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Резервтер	11	44.583.251	41.078.989
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		44.583.251	41.078.989
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	10	24.109.775	—
Резервтер	11	5.862.730	6.134.797
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық және төленуге жататын ренталық салық	12	38.565.824	47.247.083
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	13	85.934.966	90.283.602
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны		154.473.295	143.665.482
Міндеттемелер жиыны		199.056.546	184.744.471
Міндеттемелер мен капитал жиыны		861.249.881	826.745.801

Бас директор

Бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Қаржы директоры – қаржы бақылаушысы

Бас бухгалтер

Н.И. Қиыбай
К.Ж. Бекматанбетов
А.М. Қолжанпесов
А.И. Успанова

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2023 жылғы	2022 жылғы
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	14	784.314.293	901.218.369
Өткізудің өзіндік құны	15	(500.978.639)	(468.064.804)
Жалпы пайда		283.335.654	433.153.565
Өткізу шығыстары, жалпы және өкімшілік шығыстар	16	(219.657.656)	(297.908.987)
Операциялық пайда		63.677.998	135.244.578
Қаржылық кіріс		2.122.489	3.444.376
Қаржылық шығындар	17	(5.283.012)	(4.562.149)
Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы	3	(33.100.651)	—
Негізгі құралдардың шығуынан болған кіріс/(запал), нетто		245.762	(793.259)
Бағамдық айырмадан болған (шығыстар)/кірістер, нетто		(3.870.124)	3.214.553
Салық салынғанға дейінгі пайда		23.792.462	136.548.099
Табыс салығы бойынша шығыс	18	(12.675.256)	(34.108.854)
Бір жылғы пайда		11.117.206	102.439.245
Басқа да жиынтық кіріс			
<i>Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта сыныптауға жатпайтын өзге де жиынтық кіріс сомалары (салықтарды шегере отырып):</i>			
Белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламалары бойынша қайта бағалаудан болған кіріс	11	142.299	2.990.661
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс		142.299	2.990.661
Салықтарды шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны		11.259.505	105.429.906

Бас директор

Н.И. Қорғабай

Бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Ж. Бекмағанбетов

Қаржы директоры – қаржы бақылаушысы

А.М. Қожанепесов

Бас бухгалтер

А.И. Успанова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2023 жылғы	2022 жылғы
Операциялық қызмет			
Салық салынғанға дейінгі пайда		23.792.462	136.548.099
Салық салынғанға дейінгі пайданы таза ақша ағындарымен сапыстыруға арналған түзетулер			
Тозу, тауысылу және амортизация	15, 16	74.582.695	55.507.172
Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы	3	33.100.651	—
Негізгі құралдарды шегеруден болған залал, нетто		(245.762)	793.259
Бағамдық айырмадан іске асырылмаған кіріс, нетто		2.330.677	(5.731.227)
Резервтердегі өзгеріс		(2.049.526)	4.055
КНЗ резервін есептеу		(435.262)	93.169
Басқа да түсімдер		3.221	164.385
Қаржылық шығындар	17	5.283.012	4.562.149
Қаржылық кіріс		(2.122.489)	(3.444.376)
		134.239.681	188.496.685
Айналым капиталына түзетулер			
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс		(5.936.947)	(6.471.148)
Салықтар бойынша алдын ала төлемдегі және өтелуге ҚҚС-тегі өзгеріс		(22.471.229)	7.260.623
Төленген аванстар мен келешек кезеңдердің шығыстарындағы өзгеріс		(6.707.907)	(23.175.909)
Сауда және басқа да дебиторлық берешектегі өзгеріс		16.491.942	(18.230.155)
Сауда және басқа да кредиторлық берешектегі өзгеріс		7.533.488	22.497.421
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салықтың және төленуге жататын рента салығының өзгеруі		(8.681.259)	14.918.150
		114.467.769	185.295.667
Алынған сыйақы		1.562.506	2.696.060
Төленген табыс салығы		(9.483.857)	(40.475.627)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		106.546.418	147.516.100
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(231.268.802)	(128.946.937)
Депозитті орналастыру		(1.186.454)	(1.128.197)
Мерзімді депозиттерді алу		513.329	—
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(231.941.927)	(130.075.134)
Қаржылық қызмет			
Қарыздар алу	10	32.068.362	—
Жалпы бақылаудағы мүдделер біріктірілгенге дейін құрылтайшының жарналары	4	142.019	438.337
Акционерлерге өзге де бөлу	9	(119.722)	(2.398.457)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		32.090.659	(1.960.120)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза өзгеруі		(93.304.850)	15.480.846
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына өсері		(2.330.677)	5.731.226
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		108.144.724	86.932.652
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	6	12.509.197	108.144.724

Бас директор

Бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Қаржы директоры – қаржы бақылаушысы

Бас бухгалтер

А.И.Жилибай

К.Ж.Бөкжанбетов

А.М.Кожанепесов

А.И.Успанова

5-40 бет аралығындағы қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескер.	Акционерлік капитал	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыламайтын қатысу үлесі	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға		334.275.985	211.946.061	546.222.046	—	546.222.046
Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктірудің әсері	4	—	538.595	538.595	9.586	548.181
2022 жылғы 1 қаңтарға		334.275.985	212.484.656	546.760.641	9.586	546.770.227
Бір жылғы пайда		—	102.439.245	102.439.245	—	102.439.245
Басқа да жиынтық кіріс	11	—	2.990.661	2.990.661	—	2.990.661
Жиынтық кіріс жиыны		—	105.429.906	105.429.906	—	105.429.906
Акционерлерге өзге де бөлу	9	—	(10.198.803)	(10.198.803)		(10.198.803)
2022 жылғы 31 желтоқсанға		334.275.985	307.715.759	641.991.774	9.586	642.001.330
Бір жылғы пайда		—	11.779.596	11.779.596	(662.390)	11.117.206
Басқа да жиынтық кіріс	11	—	142.299	142.299	—	142.299
Жиынтық кіріс жиыны		—	11.921.895	11.921.895	(662.390)	11.259.505
Акционерлерге өзге де бөлу	9	—	(119.722)	(119.722)	—	(119.722)
Бас компаниядан алынған қарызды бастапқы мойындаудан түскен кіріс	10	—	8.910.203	8.910.203	—	8.910.203
Жалпы бақылаудағы мүдделер біріктірілгенге дейін құрылтайшының жарналары	4	—	142.019	142.019	—	142.026
2023 жылғы 31 желтоқсанға		334.275.985	328.570.154	662.846.139	(652.804)	662.193.335

Бас директор

Бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Қаржы директоры – қаржы бақылаушысы

Бас бухгалтер

Н.И. Қылыбай

К.Ж. Бекмағанбетов

А.М. Қожанепесов

А.И. Успанова

5-40 бет аралығындағы қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ТОП ТУРАЛЫ АҚПАРАТ ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

«Өзенмұнайгаз» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания») Қазақстан Республикасында 2012 жылғы 25 ақпанда «ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «ҚМГ БӨ» немесе «Бас компания») Директорлар кеңесінің ҚМГ БӨ өндірістік филиалдарының негізінде жаңа еншілес ұйымдарды құру туралы шешімін іске асыру нәтижесінде құрылды. Компания өзінің өндірістік қызметін ҚМГ БӨ-ден көмірсутек шикізатын өндіруге және барлауға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын, сондай-ақ «Өзенмұнайгаз» өндірістік филиалының активтері мен міндеттемелерін алғаннан кейін 2012 жылғы 1 шілдеден бастады.

Компания көмірсутекті шикізатты сатып алумен, барлаумен, әзірлеумен, өндірумен, қайта өңдеумен және экспортымен айналысады. Компанияның негізгі операциялық мұнай-газ қызметі Батыс Қазақстанның Маңғыстау облысында орналасқан мұнай-газ активтерінде жүзеге асырылады. Компания мұнай және газ кен орындарын жер қойнауын пайдалануға арналған мынадай келісімшарттар бойынша игеруді жүзеге асырады: № 40 келісімшарт (Өзен және Қарамандыбас мұнай кен орны), № 65 келісімшарт (Актас газ кен орны), № 66 келісімшарт (Тасболат газ кен орны), № 67 келісімшарт (Қарамандыбас газ кен орны), № 68 келісімшарт (Батыс Теңге газ кен орны), № 69 келісімшарт (Оңтүстік Жетібай). 2015 жылғы 9 шілдеде Компанияның мұнай өндіруге лицензиясы 2036 жылға дейін ұзартылды.

ҚМГ БӨ Компанияның жалғыз тікелей акционері болып табылады. ҚМГ БӨ-нің негізгі тікелей акционері Қазақстанның мұнай-газ өнеркәсібінде мемлекеттік мүдделерді білдіретін «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚМГ ҰК») болып табылады. 2023 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жылғы 31 желтоқсанға ҚМГ ҰК акцияларының 87,42%-ы «Самұрық – Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық – Қазына»), акциялардың 9,58%-ы «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» Республикалық мемлекеттік мекемесіне тиесілі және акциялардың 3%-ы AIX және KASE қор биржаларында еркін айналымда болады. Қазақстан Республикасының Үкіметі Самұрық-Қазынаның жалғыз акционері болып табылады. 2018 жылғы 24 тамыздан бастап ҚМГ ҰК Компания акцияларының 100%-ын сенімгерлік басқарушы болып табылады.

2023 жылы ҚМГ ҰК «Өзенмұнайгаз» АҚ пайдасына «Ak Su KMG» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 98% иеліктен шығарды, бұл жалпы бақылаудағы бизнестің бірлесуі болып табылады және 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап ретроспективті түрде танылады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке 2023 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның және оның еншілес ұйымының, бірлесіп «Топ» деп аталады, қаржылық есептілігі кіреді.

Компания	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
		2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Ak Su KMG» ЖШС	Маңғыстау облысында теңіз суы мен жеткізуші инфрақұрылымды тұщыландыру зауытының құрылысын ұйымдастыру және оны пайдалану	98%	98%

Толтың 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығаруға Бас директор, Бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары, Қаржы директоры - қаржы бақылаушысы және Бас бухгалтер 2024 жылғы 22 ақпанда бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылған есеп саясатының негізгі аспектілері төменде келтірілген. Бұл есеп саясаты, егер өзгесі көрсетілмесе, көрсетілген кезеңдердің барлығы үшін бірізді етіп қолданылды.

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Бұл қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді. Қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталғанды қоспағанда, бастапқы құн бойынша есепке алу қағидатына сүйене отырып әзірленді. Осы қаржылық есептілік теңгемен берілген және егер өзгесі көрсетілмесе, барлық мәндері мыңға дейін дөңгелектенген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)**

Қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау елеулі есептік бағалауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікір қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану қаржылық есептілік үшін елеулі болып табылатын салалар *3-ескертілмеде* ашылған.

Операциялық орта

Бүтіндей алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамып жатқан нарыктарға тән болатын кейбір ерекшеліктерді танытуын жалғастыруда. Әсіресе ол мұнай мен газ бағасының және ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын басқа да минералды шикізат бағасының құбылуына сезімтал келеді. Бұл ерекшеліктерге елден тыс жерлерде еркін айырбасталмайтын ұлттық валютаның болуы және бағалы қағаздар нарығы өтімділігінің төмен деңгейі жатады, бірақ олармен шектелмейді. Өңірде сақталып отырған саяси шиеленіс, айырбас бағамының волатильділігі, өтімділіктің төмендеуін және халықаралық қаржыландыруды тартуда қиындықтардың пайда болуын қоса алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасына теріс әсерін көрсетті және көрсетуін жалғастыра алады.

Шоғырландыру негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке 2023 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның және оның еншілес ұйымының қаржылық есептілігі кіреді. Егер Топ инвестициялау объектісіне қатысудан болатын кірістердің өзгеру тәуекелдеріне ұшыраған жағдайда бақылау жасалады немесе мұндай кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асырудың көмегімен кірістерге әсер ету мүмкіндігі бар. Атап айтқанда, Топ тек егер келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар объектісін бақылайды:

- Топтың инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысудан болатын кірістердің өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығының немесе мұндай кірістерді алуға құқығының болуы;
- Топтың кірістердің көлеміне әсер ету үшін өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігінің болуы.

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес ұйымдағы қатысу үлесін өзгерту меншікті капиталмен операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалса, ол тиісті активтерді, міндеттемелерді, бақыландырылатын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және туындап қалған пайданы немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру

Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру еншілес ұйымның жалпы бақылауда болуының барлық кезеңінде еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін ретроспективті шоғырландыру жолымен ескеріледі.

Сатып алынған активтер мен міндеттемелер біріктірілген топты қаржылық есептілікте ең ерте ұсынылған кезеңнің басынан бастап болған сияқты көрсету үшін олардың тарихи баланстық құны бойынша танылады, бұл ретте еншілес ұйымды сатып алу күніндегі активтер мен міндеттемелердің әділ құнын көрсету үшін ешқандай түзетулер жасалмайды. Сатып алу бағасы мен сатып алынған таза активтер арасындағы айырма бизнесті капиталдың жалпы бақылауымен біріктірудің әсері ретінде көрінеді. Гудвилл жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру нәтижесінде танылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру (жалғасы)*****Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер***

Топ 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін бірқатар стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды, бірақ олар Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ. Жаңа стандарттардың, сондай-ақ түзетулер мен түсіндірмелердің тізімі төменде көрсетілген:

- 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»;
- 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Бухгалтерлік бағалауды айқындау»;
- 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер;
- 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық»;
- 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Халықаралық салық реформасы – Pillar II мүнтік ережелері».

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Топтың қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр

16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - «Кері жалдау арқылы сату операциясының шеңберіндегі жалдау міндеттемесі»

2022 жылғы қыркүйекте ХҚЕС жөніндегі Кеңес сатушы-жалға алушының сатушы-жалға алушыда сақталатын пайдалану құқығына қатысты кез келген пайда немесе зиян сомасын мойындауын болдырмау үшін сатушы-жалға алушы кері жалдау операциясынан туындайтын жалдау міндеттемесін бағалау кезінде пайдаланатын талаптарды нақтылайтын 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін шығарды.

Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және 16 ХҚЕС (IFRS) бастапқы қолданылу күнінен кейін жасалған кері жалдаумен сату мәмілелеріне ретроспективті түрде қолданылуы керек. Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу»

2020 жылғы қаңтарда және 2022 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді шығарды, оларда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеуге қатысты талаптар түсіндіріледі. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы деп нені түсінуге болады;
- Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңына болуы тиіс;
- Міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы да ықпалын тигізбейді;
- Міндеттеменің талаптары оның жіктелуіне ықпалын тигізбейді, тек егер айырбасталатын міндеттемеге ендірілген туынды құрал өз бетімен үлестік құрал болып табылмаса ғана.

Сонымен қатар, несиелік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде болашақ ковенанттардың сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру (жалғасы)****1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» (жалғасы)**

Бұл түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады.

Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді.

7 ХҚЕС-ке (IAS) және 7 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - «Өнім жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылғы мамырда Кеңес 7 ХҚЕС-ке (IAS) «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» және 7 ХҚЕС-ке (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» түзетулерін шығарды, онда жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары сипатталған және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуға қатысты талаптар қамтылған. Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға өнім жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне ұшырағыштығын түсінуге көмектесуге бағытталған.

Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік Топтың қаржылық есептілігінің функционалдық валютасы мен оны білдіру валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша - «теңге») білдірілген. Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында көрсетілген ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі. Барлық бағамдық айырмалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

2023 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жылғы 31 желтоқсанға Қазақстандық теңгенің АҚШ долларына ресми бағамы тиісінше 454,56 және 462,65 теңгені құрады. Сомалардың теңгеге, АҚШ долларына немесе өзге де тұрақты валютаға кез келген қайта есептеулері теңгемен мұндай сомалар айырбасталды, келешекте көрсетілген айырбастау бағамдары бойынша немесе өзге де айырбастау бағамдары бойынша тұрақты валютаға айырбасталуы мүмкін немесе айырбасталады деген пайымдау ретінде талқыландырылды.

Мұнай-газ кен орындарын барлау және әзірлеу шығыстары**Барлауға арналған лицензияны сатып алу шығындары**

Барлауға арналған лицензияларды сатып алу шығындары материалдық емес активтерге капиталданады және барлаудың болжамды мерзімінің ішінде тікжелілік әдіс бойынша амортизацияланады. Әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын растау мәніне қарастырылады. Егер объекті бойынша болашақта жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, лицензияларды сатып алу шығындарының қалған сальдосы есептен шығарылады. Экономикалық негізделген пайдалы қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») анықталған кезде амортизация тоқтатылады және қалған шығындар барлау шығындарымен бірігеді және қорлар басқа да материалдық емес активтердің құрамында расталғанға дейін кен орындар бөлігінде дәлелденген активтер ретінде танылады. Әзірлеу ішкі бекітілген және тиісті бақылаушы органдардан барлық лицензиялар мен рұқсаттар алынған сәтке дейін тиісті шығыстар негізгі құралдарға (мұнай-газ активтеріне) ауыстырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Мұнай-газ кен орындарын барлау және әзірлеу шығыстары (жалғасы)***Барлау шығындары*

Геологиялық және геофизикалық шығыстар мұндай шығындар болған сәтте есептен шығарылады. Барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындар ұңғыманың бұрғылануы аяқталмайынша және мұндай бұрғылаудың нәтижелері бағаланбайынша материалдық емес активтердің (барлау және бағалау активтері) құрамында капиталданады. Мұндай шығындар жалақыны, материалдарды, жанармай мен электр энергиясын, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Егер көмірсутектер табылмаса, барлау шығыстары кеуіп кеткен ұңғыма бойынша шығыстар ретінде есептен шығарылады. Егер коммерциялық әзірленуі жеткілікті болатын басқа да ұңғымаларды (барлау немесе құрылымдық-іздігіру ұңғымалары) қосуы мүмкін бағалауға жататын көмірсутектер табылған жағдайда, мұндай шығыстар актив ретінде ескерілуін жалғастырады.

Осы сияқты барлық шығындар кемінде жылына бір рет әзірлеуді жалғастыру немесе табылғаннан пайда алудың қандай да бір тәсілі туралы ниетті растау үшін техникалық, коммерциялық және басқару тексеруіне жатады. Егер бұл бұдан былай орын алмаса, шығындар есептен шығарылады.

Мұнай мен газдың қорлары дәлелденгенде және әзірлеуді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар негізгі құралдардың (мұнай-газ активтері) құрамына аударылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар, мұнай құбырлары сияқты инфрақұрылым объектілерін салуға, орнату мен аяқтауға және әзірлеу ұңғымаларын бұрғылауға арналған шығындар, құрғақ ұңғымалар ретінде кезең шығыстарына есепке жатқызылатын көмірсутектердің жеткілікті коммерциялық көлемі табылмаған әзірлеу немесе контурлау ұңғымаларына жататын шығыстарды қоспағанда, негізгі құралдардың құрамында капиталданады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны, тозуды және құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Активтердің бастапқы құны сатып алу бағасынан немесе құрылыс бағасынан, активті жұмыс күйіне келтіруге тікелей қатысты кез келген шығындардан және қажет болғанда активті жою бойынша шығындарды бастапқы бағалаудан тұрады. Сатып алу немесе бағалау бағасы жиынтық төленген құн және активті сатып алу үшін берілген сыйақының кез келген түрінің әділ құны болып табылады.

Мұнай-газ активтері дәлелденген әзірленген қорлар бойынша өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады. Пайдалы қызмет ету мерзімі кен орындары қызметінің қалдық мерзімінен аз болатын кейбір мұнай-газ активтері 2,5 жылдан 15 жылға дейінгі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады. Сорғы-компрессорлық құбырлардың пайдалы қызмет ету мерзімі 2,5 жылды құрайды.

Басқа да негізгі құралдар негізінен ғимараттарды, машиналар мен құрал-жабдықты білдіреді, олар тиісінше 24 жылдан 7 жылға дейінгі орташа алынған пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде желілік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады.

Негізгі құралдардың болжамды пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде түзетіліп отырады.

Негізгі құралдардың ағымдағы құны ол өтелетін болып табылмайтындығына көрсететін қандай да бір оқиғалар немесе жағдайлардағы өзгерістер болған жағдайларда құнсыздану мәніне қайта қарастырылып отырады.

Көмірсутектердің коммерциялық көлемдерін өндірмейтін және жойылуға жоспарланып отырған негізгі құралдар объектілері, өндіруші ұңғымаларын қоса алғанда, есептен шығарылу кезінде немесе активті пайдаланудан келешек экономикалық пайданы алу күтілмейтін актив ретінде есепке алынуын тоқтатады. Активті мойындауды тоқтатудан туындайтын (объектіні өткізуден болған таза түсімдер мен баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептелетін) кез келген кіріс немесе зиян мұндай оқиға болған кезеңде жиынтық кіріс туралы есепке қосылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Топ активтерді немесе активтер тобын оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздану мәніне бағалайды.

Жекелеген активтер активтердің басқа топтары жасайтын ақша ағымдарынан негізінен тәуелсіз болатын сәйкестендірілген ақша ағымдары бар ең төмен деңгейде құнсыздануын бағалау максаттары үшін топтастырылады. Егер құнсызданудың осындай көрсеткіштері болған жағдайда, немесе активтер топтарын құнсыздануға жыл сайын тестілеу талап етілген кезде, Топ активтің өтелген құнын бағалауды жүзеге асырады.

Активтер тобының өтелетін құны оларды өткізуге шығатын шығыстарды және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан ең көбі болып табылады. Активтер тобының ағымдағы құны оның өтелетін құнынан асқан жағдайларда активтер тобы құнсыздануға жатады және өтеу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдалану құнын бағалау кезінде күтілетін ақша ағымдары активтер тобы үшін тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконт ставкасын пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады.

Әрбір есепті күнге бұрын мойындалған құнсыздану бойынша шығындардың жойылғанын немесе олардың азайғанын көрсететін қандай да бір индикаторлардың бар екендігіне қатысты бағалау жүргізілді. Егер мұндай индикаторлар бар болса, онда өтелетін құн бағаланады. Бұрын мойындалған құнсыздану шығыны, тек егер құнсызданудан болған соңғы шығын танылған сәттен бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгеріс болса ғана, түзетіледі. Мұндай жағдайда, активтің ағымдағы құны оның өтелетін құнына дейін ұлғаяды. Ұлғайтылған құн, егер алдыңғы кезеңдерде құнсыздану бойынша шығын мойындалмаса, тозуды немесе амортизацияны шегере отырып, айқындалған ағымдағы құнынан аспауы мүмкін емес. Мұндай түзету жазбасы жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Түзетілген жазба жасалғаннан кейін кейінгі кезеңдерде, қалдық құнын шегере отырып, қалған пайдалы қызмет мерзімінің ішінде жүйелі негізде активтің қайта қаралған ағымдағы құнын бөлу үшін амортизация бойынша шығыстар түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, құны бойынша ескеріледі. Материалдық емес активтерге барлау мен бағалаудың капиталдандырылған шығындары және негізінен компьютерлік бағдарламалық жасақтаманы қамтитын басқа материалдық емес активтер кіреді.

Бизнестен бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда сатып алу құны бойынша бағаланады. Бастапқы құны - бұл жиынтық төленген сома және активті сатып алу үшін берілген кез келген сыйақының әділ құны. Компьютерлік бағдарламалық жасақтаманың пайдалы қызмет ету мерзімі 3 жылдан 7 жылға дейін құрайды және осы кезең ішінде желілік негізде амортизацияланады. Материалдық емес активтердің ағымдағы құны оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздануға талданады.

Қаржы активтері***Бастапқы таңу және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағымдарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)*****Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)***

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері екі санатқа жіктеледі:

- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер;
- Жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктей отырып басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктеместен басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, Топтың қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар).

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- Қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына саудаға арналған қаржы активтері, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп бастапқыда танылған кезде Топтың қарауына қарай жіктелген қаржы активтері немесе міндетті түрде әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері жатады.

Жақын арада сату мақсатымен сатып алынған болса, қаржы активтері саудалауға арналған деп жіктеледі.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)*****Кейінгі бағалау (жалғасы)***

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар болған жағдайда, пайыздық кіріс, валюта бағамдарының қайта бағалануы және мұндай залалдың құнсыздануынан немесе қалпына келтірілуінен болған залал басқа да жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтеріндей дәл осылайша есептеледі. Әділ құнның қалған өзгерістері басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады. Мойындалу тоқтаған кезде басқа да жиынтық кірістің құрамында танылған әділ құн өзгерістерінің жинақталған сомасы пайданың немесе зиянның құрамына қайта жіктеледі.

Топтың қарауына қарай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктелген қаржы құралдары (үлестік құралдар)

Бастапқы мойындау кезінде Топ өз қарауына қарай, бірақ одан кейіннен бас тарту құқығынсыз, үлестік құралдарға жасалған инвестицияларды басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеу жөнінде шешім қабылдай алады, егер олар «Қаржы активтері: ұсыну» 32 ХҚЕС-ке (IAS) сай меншікті капиталдың анықтамасына жауап бермесе және саудаға арналмаса. Мұндай жіктеу туралы шешім әрбір құрал бойынша бөлек қабылданады.

Мұндай қаржы активтері бойынша пайда мен зиян ешқашан пайданың немесе зиянның құрамына жіктелмейді. Дивидендтер, Топ қаржы активі құнының бір бөлігінің өтемақысы ретінде мұндай түсімдерден пайда алған жағдайлардан басқа, дивидендтерді алуға құқық белгіленгенде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте басқа да кіріс ретінде танылады. Мұндай жағдайда осындай пайда басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Топтың қарауына қарай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктелген үлестік құралдар құнсыздану мәніне бағаланбайды.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылуы доғарады, егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануды тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп соманың ең азы бойынша бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)*****Қаржы активтерінің құнсыздануы***

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты зиянға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомға залалға бағалау резервін таниды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік залалдың пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде тиісінше пайда немесе зиян; несиелер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде Топтың қарауына қарай жіктелген туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Барлы қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржылық міндеттемелер келесі екі санатқа жіктеледі:

- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер;
- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (несиелер мен қарыздар және кредиторлық берешек).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)****Кейінгі бағалау (жалғасы)***Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер*

«Пайда немесе зиян арқылы бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына Топтың қарауына қарай жіктелген саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және пайда немесе зиян арқылы бағаланатын қаржылық міндеттемелер санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржылық міндеттемелер жатады. Егер олар таяу арада керіп сатып алу мақсатында болса, қаржылық міндеттемелер саудаға арналған деп жіктеледі. Осы санатқа сондай-ақ Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС (IFRS) айқындалғандай хеджирлеу қатынастарының шеңберінде хеджирлеу құралдары ретінде Топтың қарауына қарай айқындалмаған туынды қаржы құралдар жатады.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп жіктелген қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (несиелер мен қарыздар және кредиторлық берешек)

Бұл санат Топ үшін барынша маңызды болып табылады. Бастапқы мойындалғаннан кейін сауда және басқа да кредиторлық берешек тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зиян оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан болған шығындар құрамына енгізіледі.

Бұл санатқа, ең алдымен, сауда және басқа да кредиторлық берешек жатады.

Тануды тоқтату

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық емес қорлар қос мөлшердің ең азы бойынша ескеріледі: әрбір койма бойынша бөлек ФИФО әдісі бойынша өзіндік құны және өткізудің таза құны. Оның құнына әрбір затты тиісті жерге жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты әдеттегі қызмет барысында болған барлық шығындар жатады. Шікі мұнайдың құны, орташа өндіріс көлемінің негізінде тозу, таусылу және амортизация шығыстарының және үстеме шығыстардың тиісті бөлігін қоса алғанда, өндірудің өзіндік құны болып табылады.

Мұнайды өткізудің таза құны, мұндай өткізумен байланысты шығыстарды шегере отырып, өткізудің болжамды бағасына негізделеді. Материалдар мен қорлар әдеттегі қызметтің барысында өтелетін күтілетін сомадан аспайтын құн бойынша ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Қосылған құн салығы (ҚҚС)**

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС есепке алуға мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатылымдар нөлдік мөлшерлеме бойынша салынады. Дегенмен, ҚҚС-тың есепке алынуына тек салық органдары өтелуге жататын ҚҚС растау үшін жасаған салықтық тексеру нәтижелерінің негізінде ғана жол беріледі.

Егер ақшаның уақытша құнының әсері елеусіз болса, өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС тиісті жағдайларда бұл активке тән болатын тәуекелдерді көрсететін тәуекелсіз мөлшерлеменің көмегімен дисконтталады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына кассадағы қолма-қол ақша, банк салымдарында орналасқан қаражат, бастапқы өтеу мерзімі үш айдан артық болмайтын басқа да қысқа мерзімді өтімділігі жоғары инвестициялар жатады.

Капитал*Жарғылық капитал*

Жай акциялар, солар бойынша эмитенттің қарауына қарай төленетін дивидендтер капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты үшінші тараптардың қызметіне ақы төлеу шығыстары осы эмиссияның нәтижесінде алынған капиталдың кемітілуі ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ қаржылық есептілік шығарылуға бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетіледі.

Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады. Резервке қатысты шығыс өтемақыны шегере отырып, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы елеулі болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол бұл қолданылғанда нақты міндеттемеге тән болатын тәуекелдерді көрсетеді. Егер дисконттау қолданылатын болса, резервтің ұлғаюы уақыт өткен сайын қаржыландыруға жұмсалған шығыстар ретінде мойындалады.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Топ жұмыскерлердің есептелген жалақысынан зейнетақы аударымдары ретінде тиісті зейнетақы қорларына 10% ұстап қалады. Зейнетақы аударымдарының мөлшері 2023 жылы айына 350.000 теңге сомасымен шектелген (2022 жыл: айына 300.000 теңге). Қолданыстағы қазақстандық заңнамаға сәйкес жұмыскерлер өздерінің зейнетақымен қамсыздандыруы үшін өздері жауапкершілік көтереді. Топ сондай-ақ өзінің көпшілік жұмыскерлерінің кірістерінен олардың зейнетақы қорларына 5% мөлшерінде қосымша кәсіптік зейнетақы жарналарын аударуға міндетті.

Белгіленген төлемдер бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер

Топ өз жұмыскерлеріне Топ пен өз жұмыскерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға және басқа да құжаттарға сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді.

Ұжымдық шарт пен басқа да құжаттар, атап айтқанда, зейнетке шығу, зейнетке мерзімінен бұрын шығу бойынша біржолғы жәрдемақыларды төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой, жерлеу және басқа да жағдайда қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмыс өтіліне байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Жұмыскерлерге сыйақылар (жалғасы)***Белгіленген төлемдер бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер (жалғасы)*

Біржолғы жәрдемақыларды және зейнетке мерзімінен бұрын шығу бойынша жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталғаннан кейін белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдістеме бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде туындаған актуарлық пайда мен зиян басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарлық пайда мен зиян актуарлық болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы

айырмалардың бұрынғы тәжірибенің әсерін де қамтиды. Ағымдағы қызметтердің құнын, өткен қызметтердің құнын және кадр қысқартуларының немесе жүзеге асырылған есептеулердің әсерін қоса алғанда, өзге де өзгерістер ағымдағы кезеңнің пайда немесе зиян құрамында танылады. Ағымдағы кезеңдегі қызметтердің құны Топтың ағымдағы кезеңде қызметтер көрсетуі нәтижесінде белгіленген төлемдер бойынша міндеттеменің келтірілген құнының ұлғаюын білдіреді. Өткен кезеңдердегі қызметтердің құны бағдарламаға өзгерістер енгізу немесе оны қысқарту нәтижесінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша міндеттеменің келтірілген құнының өзгеруін білдіреді.

«Қызметкерлерге сыйақы» 19 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес Топ БЖК құрамында белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламалары бойынша туындайтын қайта бағалаудан түскен пайда мен зиянды таниды. Бұл сомаларды ешқандай жағдайда пайда немесе зиян ретінде қайта жіктеу мүмкін болмағандықтан, олар бөлінбеген пайданың құрамында бірден танылады.

Топтың белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламасы бар. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар беру құны еңбек қызметі аяқталғаннан кейін белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдісті пайдалана отырып айқындалады. Қайта бағалау нәтижелері келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамында қайта жіктелмейді.

Компания қызметкерлерге берілетін сыйақылардың сипатын бағалап, тиісті ақпаратты ашып көрсетуі тиіс. 19 ХҚЕС (IAS) жиынтық кіріс туралы есепте қызметтердің құнын немесе таза пайыздарды дәл қай жерде көрсету керектігін көрсетпейді. 1 ХҚЕС (IAS) жұмысшыларға пайда немесе зиян ретінде сыйақы төлеуге байланысты шығындарды бөлуге рұқсат береді, бірақ талап етпейді. «Таза пайыздық шығындар» компоненті «міндеттеме бойынша дисконттың амортизациясы» компонентінен және 19 ХҚЕС (IAS) алдыңғы редакциясындағы «активтерге кіріс» компонентінен өзгеше. Таза шығындарды пайыздарға ұсыну тәсілін әзірлеу кезінде ұйымдар 8 ХҚЕС (IAS) 10-тармағының талаптарын қолдануы керек.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламасы бойынша таза міндеттемеге немесе таза активке қатысты дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып айқындалады. Топ «Сату құны», «Әкімшілік шығыстар», сондай-ақ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте (мақсаты бойынша жіктелуімен) «Сатуда және бөлуге арналған шығыстар» баптарының құрамында белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламасы бойынша таза міндеттеменің аталған өзгерістерін таниды:

- Ағымдағы кезеңдегі қызметтердің құнын, өткен кезеңдердегі қызметтердің құнын, секвестрлер мен бағдарлама бойынша жоспардан тыс есептеулер бойынша пайда мен зиянды қамтитын қызметтердің құны;
- Таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Зейнетақы міндеттемелерін есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконттау мөлшерлемесі мен өлім-жітім деңгейінің күтілетін өзгерістері. Дисконттау мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, жұмыскерлерге сыйақылар жұмыскерлерге басқа сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Кірістерді тану

Топ шикі мұнай мен газды қысқа мерзімді шарттар бойынша, фрахт, сактандыру және сапаға жеңілдіктердің құнына түзетілген Platt's жариялаған Brent орташа (жоғары/төмен) баға белгілеулерінің орташа 5 мәні ретінде айқындалатын бағалар бойынша өткізеді. Шикі мұнай іс жүзінде кеменің бортына жүктелген немесе кемеден түсірілген, келісімшарт бойынша келісілген талаптарға қарай мұнай құбырына немесе жеткізудің басқа да тетігіне түскен сәттен бастап меншік құқығының өтуі жүзеге асырылады және кірістер әдетте танылады.

Топпың шикі мұнайды сатуға арналған келісімшарттарында белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде жеткізілуі, шикі мұнайдың барынша көп көлемі көрсетіледі. Тиелген, бірақ сатып алушыға әлі жеткізілмеген шикі мұнай қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте тауар-материалдық қорлар ретінде ескеріледі.

Салық салу

Ағымдағы табыс салығы бойынша шығысқа ағымдағы корпоративтік табыс салығы, үстеме пайдаға салынатын салық және кейінге қалдырылған салық жатады.

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарына өтеледі немесе салық органдарына төленеді деп болжанатын сома бойынша бағаланады.

Бұл соманы есептеу үшін есепті күнге қолданыста болған немесе Қазақстан Республикасында нақты заңдастырылған салық мөлшерлемелері және салық заңдары қолданылды.

Үстеме пайда салығы (бұдан әрі мәтін бойынша «ҮПС») табыс салығы ретінде қарастырылады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрады. 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес Топ жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты ҮПС-ты жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір бөлек келісімшарт бойынша жиынтық жылдық кірістің бір жылғы аударымдарға ара қатынасының негізінде құбылмалы мөлшерлемелер бойынша есептейді және төлейді. ҮПС-ты қолдануды көздейтін жиынтық жылдық кірістің әрбір салық жылындағы аударымдардың 25% артық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты салық салынатын кірістің (Корпоративтік Табыс Салығы мен рұқсат етілген баға белгілеулер есептен шығарылғаннан кейін салық салынатын кіріс) бір бөлігі қолданылады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында қаржылық есептілік максаттары үшін туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша міндеттемелер әдісін пайдалана отырып барлық уақытша айырмаларға қатысты есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив тек соған қатысты есептен шығарылатын уақыт айырмалары азайтылуы мүмкін салық салынатын пайданы алудың айтарлықтай ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер барлық салық салынатын уақыт айырмалары үшін танылады. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер қолданысқа енгізілген немесе есепті күнге нақты заңдастырылған салық мөлшерлемелерінің негізінде активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есепке алуға заңды, заңи тұрғыдан жарамды құқықтар болған кезде есепке алынуы мүмкін.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша танылады:

- Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе зиянға ықпал етпейді;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)***Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)*

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- Шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе зиянға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің өтелуін талдау кезінде Топ қаржылық есептіліктің басқа бөлімдерінде, сондай-ақ басшылық есептерінде қолданылатын болжамдарға сүйенеді. Басқа нәрселермен қатар, бұл жорамалдар көміртегі шығарындыларын азайту шараларын енгізу нәтижесінде өндіріс құнының өсуі сияқты климаттың өзгеруіне байланысты бизнес құбылыстарына ықтимал әсерді көрсетеді.

Пайда немесе зиян құрамынан тыс танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін әзірлеу оның басшылығынан есепті кезеңнің соңына пікір білдіруін, есепте көрсетілетін түсім сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мәндері мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Дегенмен осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік соған қатысты осы сияқты жорамалдар мен бағалаулар қабылданған активтің немесе міндеттеменің баланстық құнына келешекте елеулі түзетулерді талап етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Пайымдаулар

Топ басшылығы есепке алу саясатын қолдану барысында, есепті бағалаудан басқа, шоғырландырылған қаржылық есептілікте бейнеленген сомаға барынша едәуір әсер ететін мынадай пайымдаулар жасады:

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша барлық түсім белгілі бір уақыт сәтінде түскендігін анықтады, түсімнің мойындалуы Топ басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсім сомаларына әсер ететін пайымдаулар жасауды қажет етеді. Мұнайды өткізуге арналған шарттық қарым-қатынастар басқа талаптармен қатар уақыт өтісімен түсімнің мойындалуына әкеп соқтыра алады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Пайымдаулар (жалғасы)*****Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)***

Топтың түсіммен операциялар бойынша принципал немесе агент болып табылатындығын бағалау кезінде пайымдау қолданылады. Топтың принципал ретінде болатындығын анықтау кезінде, келісімдердің талаптары мұқият қаралып, Топ өнімді ол сатып алушыға берілгенге дейін бақылайды деген тұжырым жасалды. Баламалы келісімдерде Топ агент ретінде айқындалуы мүмкін.

Қолданыстағы келісімшарттардың талаптарына сәйкес Топ тиеу немесе тасымалдау қызметтерінің сатып алушыға көрсетілмейтіндігін айқындайды және орындалуға лайықты жалғыз міндет шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сату жатады. Тиеу жұмыстары қызмет ретінде көрсетілетіндігін және бұл орындалуға жататын міндеттемені сәйкестендіруге, орындалуға жататын барлық міндеттемелерді белгілі бір уақыт сәтінде мойындауға, сондай-ақ түсімді мойындаудың жалпы мерзімдеріне ықпал ететіндігін айқындау кезінде пайымдау қажет болады. Топ басшылығы тиеу бойынша шығыстар орындалуға жататын бөлек міндеттеме болып табылады деп есептемейді, өйткені солармен байланысты тәуекелдер мен сыйақылар сатып алушыға портта тиеу сәтінде өтеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығы (КТС) үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы (ҮПС) үшін есептеледі. Кейінге қалдырылған КТС пен ҮПС күтілетін мөлшерлемелер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға байланған активтер мен міндеттемелердегі уақыт айырмаларына есептеледі. Кейінге қалдырылған КТС пен ҮПС базалары, солар туралы ақпарат *12-ескертіпте* ашылып көрсетілген және салық заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері басшылықтан Топтың танылған кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалану үшін келешек кезеңдерде жеткілікті болатын салық салынатын пайданы алатындығының ықтималдылығын бағалауды қажет етеді. Келешек салық салынатын пайданы алуға қатысты жорамалдар басшылықтың келешек акша ағындарына қатысты бағалауына тәуелді болады. Келешек салық салынатын кірістің бұл бағалаулары операциялық қызметтен болатын болжамды акша ағындарына (оларға мұнайды өндіру және сату көлемдері, оның бағасы, қорлары, операциялық шығындар, пайдаланудан шығару шығындары, күрделі шығындар, дивидендтер және капиталды басқару бойынша басқа да операциялар әсер етеді) және қолданыстағы салық заңнамасын қолдану туралы пайымдауға негізделген. Егер акша қаражатының келешек ағындары мен салық салынатын пайда бағалаудан айтарлықтай ерекшеленетін болса, бұл Топтың есепті күнге көрсетілген таза кейінге қалдырылған салық активтерін өткізу қабілетіне әсерін тигізе алады. Сонымен бірге, Топ жұмыс істейтін юрисдикцияларда салық заңнамасының келешекте өзгеруі Топтың келешек кезеңдерде салық шегерімдерін алу қабілетін шектеуі мүмкін. Топ басшылығы танылған кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалану үшін келешек кезеңдерде жеткілікті болатындай салық салынатын пайданы алу ықтималдылығын жоғары деп бағалайды.

Бағалаудың белгісіздігі

Топтың есепке алу саясатын қолдану процесінде басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған сомаларды айқындау кезінде бағалау жасады. Төменде бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген.

Мұнай мен газ қорларын бағалау

Мұнай мен газдың қорлары – Компанияның мұнай-газ кен орындарында экономикалық және заңгерлік тұрғыда өндірілуі мүмкін көмірсутектердің көлемін бағалау. Компания білікті мамандар көмірсутектердің мөлшері, терендігі, формасы мен мазмұны, сондай-ақ лайықты болатын өндіру әдістері мен шығарып алу қарқыны туралы геологиялық және техникалық деректерге қатысты жинаған ақпаратқа негізделген өзінің коммерциялық қорлары мен ресурстарын бағалайды. Коммерциялық қорлар мұнай мен газ қорларын бағалауды, шығарып алу коэффициенттерін және шикізатқа келешек бағаларды пайдалана отырып айқындалады, соңғылары шығарып алынатын қорлардың жалпы сомасы мен жалпы қорлардың үлесіне әсер етеді. Келешек күрделі шығындар коммерциялық қорларды өндіруге қажетті ұңғымалардың санына қатысты жорамалдарды, мұндай ұңғымалардың құнын және солармен байланысты өндірістік қуаттылықтарды, сондай-ақ басқа да күрделі шығындарды пайдалана отырып бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)*****Мұнай мен газ қорларын бағалау (жалғасы)***

Компания Қоғамның мұнай-газ инженерлері қоғамының (SPE) әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Компания қорларды бағалау кезінде ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлы бағаларды пайдалану жыл соңына спот бағаларды пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Коммерциялық қорларды бағалау кезінде пайдаланылған Brent маркалы мұнайдың ұзақ мерзімді бағасының ағымдағы пайымдауы баррель үшін 80 АҚШ долларын құрайды (2022 жыл: баррель үшін 90 доллар). 2023 жылғы 31 желтоқсанға мұнай-газ активтерінің баланстық құны *5-ескертілген* көрсетілген.

Қолданылатын экономикалық жорамалдар өзгеруі мүмкін болғандықтан, кен орнын пайдалану уақытында қосымша геологиялық ақпаратты алу шамасына қарай шығарып алынатын қорлардың бағалануы да өзгеруі мүмкін. Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Мұндай өзгерістер Топтың қаржылық жағдайы мен нәтижелеріне әсер ете алады, оларға мыналар жатады:

- Мұнай-газ және басқа да активтердің баланстық құны (*5-ескертілген*);
- Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі тозу, таусылу және амортизацияланған аударымдар (*5-ескертілген*);
- Активтердің есептен шығарылуы бойынша міндеттемелер – егер қорларды бағалаудағы өзгерістер мұндай іс-қимылдардың жасалатындығына қатысты үміттерге және солармен байланысты мұндай іс-қимылдарға шығындарға әсер етсе (*5 және 11-ескертілген*);
- Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны – мұндай активтерді өтеу ықтималдылығын бағалаудағы өзгерістерге орай өзгеруі мүмкін (*18-ескертілген*).

Мұнай-газ активтерінің амортизациясы

Мұнай-газ активтерінің амортизациясы дәлелденген әзірленген қорлардың сомаларына қатысты өндірістік әдіспен есептеледі. Бұл кен орнындағы күтілетін қалған өндірудің тауысылуына тепе-тең болатындай амортизацияның есептелуіне әкеп соқтырады.

Әрбір объектінің қызмет ету мерзімін айқындау кезінде іс жүзіндегі қызмет ету мерзімінің шектелуі, сондай-ақ кен орнының экономикалық шығарылып алынатын қорлардың ағымдағы бағалаулары ескеріледі. Бұл есептеулер бағалаулар мен жорамалдарды, оның ішінде қорлардың көлемі мен келешек күрделі шығындарды пайдалануды қажет етеді. Дәлелденген әзірленген қорлардағы өзгерістер қорларды бағалау кезінде пайдаланылатын факторлардың немесе жорамалдардың өзгеруінен туындауы мүмкін, оның ішінде:

- Шикі мұнайға іс жүзіндегі және болжамды бағалар арасындағы айырма;
- Келешек күрделі шығындарға әсер етуі мүмкін көзделмеген операциялық мәселелер.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)*****Активтердің құнсыздануы***

Топ активтерді немесе ақша каражатын жасайтын активтер тобын («жасайтын бірлік») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің баланстық құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздану мәніне бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Мұндай есептеулер дисконт мөлшерлемесі, капиталдағы келешек мұқтаждық, тәуекелдер мен айқындықсыздыққа ұшырағыш келетін операциялық шығындар сияқты бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды қажет етеді. Активтің немесе жасайтын бірліктің баланстық құны өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив немесе жасайтын бірлік құнсызданған болып есептеледі және өтелетін сомаға дейін есептен шығарылады.

Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына / жасайтын бірлікке тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Сату шығыстарын шегере отырып әділ құн нарыққа қатысушылардың арасында жасалатын әдеттегі мәміле шеңберінде активті сату кезінде алынатын құн ретінде айқындалады және Топ үшін айрықша болуы мүмкін факторлардың ықпалын көрсетпейді және бүтіндей Топқа таралмайды.

Топ басшылығы жүргізген талдау нәтижесінде 2023 жылғы 31 желтоқсанға мұнай-газ активтерінің ықтимал құнсыздану индикаторлары анықталған жоқ.

Сондай-ақ, Топ Маңғыстау облысында теңіз суын тұщыландыру зауытын және жеткізуші инфрақұрылымды салумен байланысты активтердің құнсыздану мәніне талдау жүргізді.

Топ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. Дисконттау мөлшерлемесі тұщыландыру зауытының құрылысын жүргізетін еншілес ұйым - «Ak Su KMG» ЖШС капиталының салықтық орташа өлшенген құнынан кейін алынды. Жыл сайынғы негізде бекітілетін бизнес-жоспарлар ақпараттың негізгі дерек көзі болып табылады, өйткені олар техникалық сұға күтілетін бағалар, сату көлемдері, кірістер, шығыстар және күрделі шығындар бойынша болжамдарды қамтиды.

Маңғыстау облысында теңіз суын тұщыландыру және жеткізуші инфрақұрылым бойынша зауыт құрылысы негізінен «Өзенмұнайгаз» АҚ-ны Компанияның өзінің операциялық қызметін жүзеге асыруы үшін техникалық сумен қамтамасыз ету үшін жүргізіледі. Топ осы құрылыстан оң ақша ағындарын алуды күтпейді. Осылайша, осы зауыттың құрылысына байланысты активтердің өтелетін құны теріс болып табылады, соның нәтижесінде 2023 жылы Топ зауыт құрылысына берілген аванстардың және тиісті негізгі құралдардың жалпы сомасы 33.100.651 мың теңге құнсыздануын мойындады.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Белгілі бір келісім-шарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Компанияның негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Компанияның міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және ұңғымаларды жою, құбырларды бөлшектеу, жер үсті және жерасты құрылыстарын, коммуникациялық және басқа құрылыстарды бөлшектеу, келісімшарттық аумақты қалпына келтіру және қоршаған ортаға әсерді алдын-ала бағалау шығындары сияқты қызметті тоқтату жөніндегі іс-шаралар жатады. Лицензияның қолданылу мерзімі Компанияның қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша міндеттемелерді өтеудің есеп мерзімі әрбір лицензиялық кезең аяқталған күн болып табылады.

Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық жағынан негіздемелі түрде пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі қажет болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстарды және жабу бойынша соңғы шығыстарды қосу салдарынан едәуір өсуші еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Компанияның міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісім-шарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты. Міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)****Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)**

Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін. Компания активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті кеңес берушілер бағалайды.

Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін есепті шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта каралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» I түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Ұзақ мерзімді инфляция және 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына міндеттеменің баланстық құнын айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері төменде көрсетілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Кен орындарын жою резерві бойынша дисконттау мөлшерлемесі	8,57%	8,44%
Инфляция деңгейі	4,49%	4,20%

Есепті күнге арналған резерв басшылықтың болашақ қажетті шығындардың келтірілген құнының ең жақсы бағасын білдіреді. Активтерді істен шығару бойынша міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 11- ескертпеде ашылған.

Экологиялық оңалту

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпараттың және қалпына келтіру жөніндегі күтілетін жоспарлардың негізінде анықталады және басшылықтың қажетті рәсімдердің мерзімдеріне қатысты үміттеріне сүйене отырып, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық нормативтік базаның талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді.

Экологиялық оңалтуға жататын қосымша белгісіздіктер 22-ескертпеде ашылып көрсетілген. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 11-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Ұзақ мерзімді инфляция және 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына міндеттеменің баланстық құнын айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері төменде көрсетілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Экология бойынша резервті дисконттау мөлшерлемесі	8,57%	8,44%
Инфляция деңгейі	4,49%	4,20%

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві*

Топ сауда дебиторлық берешек бойынша КНЗ есептеу үшін бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланады. Бағалау резервтерінің мөлшерлемелері шығындардың пайда болуының ұқсас сипаттамаларымен (яғни, географиялық өңір, өнімнің типі, сатып алушылардың типі мен рейтингісі, аккредитивтер арқылы қамтамасыз ету және несиелік тәуекелдерді сақтандырудың басқа нысандары бойынша) түрлі клиенттік сегменттердің топтары үшін төлем мерзімін өткізіп алу күндеріне қарай белгіленеді.

Бастапқыда бағалау резервтері матрицасының негізінде бұрынғы кезеңдердегі дефолттардың пайда болуының байқалатын деректері жатыр. Топ болжамды ақпаратты ескере отырып несиелік зиянның пайда болуының бұрынғы тәжірибесін түзетіп алу үшін матрицаны жаңартып отырады. Мысалға, егер келесі жылдың ішінде болжамды экономикалық талаптардың (мысалы, ЖІӨ) нашарлауы күтілетін болса, әрі ол өндірістік секторда дефолт жағдайларының ұлғаюына әкеп соқтыра алса, дефолттың тарихи деңгейі түзетіледі. Әрбір есепті күнге алдыңғы кезеңдердегі дефолт деңгейі туралы байқалатын деректер жаңартылып отырады және болжамды бағалаудың өзгеруі сараланады.

Дефолттың тарихи байқалатын деңгейлері, болжамды экономикалық талаптар мен КНЗ арасындағы өзара байланысты бағалау едәуір есепті бағалау болып табылады. КНЗ көлемі жағдайлардағы және болжамды экономикалық талаптардағы өзгерістерге сезімтал келеді. Топтың несиелік зиянның пайда болуының бұрынғы тәжірибесі мен экономикалық талаптардың болжамы сатып алушының келешектегі іс жүзіндегі дефолты үшін көрнекі болып табылмауы мүмкін. Топтың сауда дебиторлық берешегі бойынша КНЗ жөніндегі ақпарат *б- ескертпеде* ашылып көрсетілген.

Алдын ала бағалар бойынша сату

Шикі мұнайды экспортқа сату шарттарында шартта көрсетілген тиісті баға белгілеу кезеңінің (БК) соңындағы нарықтық бағаның негізінде бағаларды түзетуге мүмкіндік беретін талаптарды қамтиды. Сату бағасының түзетулері БК соңына дейін бағасы белгіленетін нарықтық бағалардың өзгеруі негізінде болады. Бұл шарттар бойынша мұндай жағдайларда өткізуден түскен түсім бастапқыда бақылау сатып алушыға өткенде танылады және форвардтық бағаның негізінде күтілетін сома бойынша бағаланады.

Түпкі сату бағасы коносаменттен кейін 5 күннің ішінде нарықтық бағалардың орташа белгілеулеріне негізделген. Баға белгіленетін кезеңдегі бұл баға тәуекелдері 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес ендірілген туынды құралдың анықтамасына сәйкес келеді. Топ дебиторлық берешектің әділ құнын айқындау үшін пайымдауды қолданады. 2023 жыл үшін сату күнінен бастап дебиторлық берешектің әділ құнының өзгеруін Компания түсімнің бір бөлігі ретінде көрсетеді (*14-ескертпе*). 2023 жылғы 31 желтоқсанға дебиторлық берешекті 2023 жылғы алдын ала және түпкі баға арасындағы мұндай шарттар бойынша түзету елеусіз.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін жұмыскерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойынша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІ БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)****Жұмыскерлерге сыйақылар (жалғасы)**

Жалақы мөлшерінің болашақта көбеюі күтіліп отырған болашақ инфляция қарқынына негізделеді. 2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанына жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық долбарлар мынадай түрде берілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша дисконттау мөлшерлемесі	11,08%	11,20%
Инфляция деңгейі	6,17%	7,06%
Ұзақ мерзімді төлемдердің күтілетін ұлғаюы	7,15%	5,00%
Жалақының күтілетін өсуі	8,0%	9,50%

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі төлем міндеттемесінің орташа мерзімі сәйкесінше 6,74 және 7,3 жылды құрады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жұмыскерлерге төлемдер бойынша міндеттемелердің сезімталдығын елеулі бағалаудың өзгеруіне талдау былайша көрсетілген:

	Ұлғаю	Азаю
Дисконттау мөлшерлемесі	+0,50%	-0,50%
	(422.946)	443.456
Жалақының өсуі, АЕК	+1,00%	-1,00%
	(22)	28

Компанияның қызметкерлерге сыйақы төлеу туралы ұжымдық шарттары бар. Қызметкерлерге төлемдер басқа да ұзақ мерзімді төлемдер ретінде қарастырылады. Осы төлемдерді алу құқығы әдетте ең аз жұмыс өтілінің болуына тәуелді. Жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Мұндай сыйақылар қамтамасыз етілмеген.

4. ЖАЛПЫ БАҚЫЛАУДАҒЫ БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ

2023 жылы ҚМГ ҰК «Өзенмұнайгаз» АҚ пайдасына «Ak Su KMG» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 98%-ын өтеусіз иеліктен шығарды. Топ «Ak Su KMG» ЖШС-ін сатып алуды еншілес ұйымның жалпы бақылауда болуының барлық кезеңінде еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін ретроспективті шоғырландыру жолымен жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіру ретінде мойындайды. «Ak Su KMG» ЖШС сатып алған активтері мен міндеттемелері біріктірілген топты 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап болған сияқты көрсету үшін олардың тарихи баланстық құны бойынша танылады; сатып алынған таза активтер мен сатып алу бағасы арасындағы айырма бизнесті капиталдағы жалпы бақылаумен біріктірудің әсері ретінде көрсетіледі (2022 жылғы 1 қаңтардағы бөлінбеген пайдаға әсері 538.595 мың теңге мөлшерінде).

2022 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жыл үшін «Ak Su KMG» ЖШС ретроспективті шоғырландырудың әсері төмендегі кестелерде көрсетілген. Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіргенге дейінгі Топ Компанияның жекелеген қаржылық есептілігімен білдірілді, Компанияның 2022 жылғы тиісті жекелеген қаржылық есептілігі 2023 жылғы 22 ақпанда шығарылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЖАЛПЫ БАҚЫЛАУДАҒЫ БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	Топ жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіргенге дейін	Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктірудің әсері	Топ жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіргеннен кейін
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	511.433.095	492.476	511.925.571
Материалдық емес активтер	1.411.812	238	1.412.050
Айналымнан тыс қаржы активтері	5.053.417	—	5.053.417
Кейінге қалдырылған салық бойынша актив	12.522.904	—	12.522.904
Айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстар	17.506.475	—	17.506.475
Айналымнан тыс активтер жиыны	547.927.703	492.714	548.420.417
Айналымдағы активтер			
Тауар-материалдық қорлар	20.793.126	15.280	20.808.406
Салықтар бойынша алдын ала төлем және өтелуге ҚҚС	15.650.366	—	15.650.366
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	8.529.663	—	8.529.663
Төленген аванстар және болашақ кезеңдердің шығыстары	34.165.975	—	34.165.975
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	91.022.681	3.569	91.026.250
Ақша қаражаты мен оның баламалары	108.134.904	9.820	108.144.724
Айналымдағы активтер жиыны	278.296.715	28.669	278.325.384
Активтердің жиыны	826.224.418	521.383	826.745.801
Капитал			
Акционерлік капитал	334.275.985	—	334.275.985
Бөлінбеген пайда	307.246.042	469.717	307.715.759
Бақыламайтын қатысу үлесі	—	9.586	9.586
Капитал жиыны	641.522.027	479.303	642.001.330
Міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Резервтер	41.078.989	—	41.078.989
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны	41.078.989	—	41.078.989
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	—	—	—
Резервтер	6.134.797	—	6.134.797
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық және төленуге жататын ренталық салық	47.247.083	—	47.247.083
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	90.241.522	42.080	90.283.602
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны	143.623.402	42.080	143.665.482
Міндеттемелер жиыны	184.702.391	42.080	184.744.471
Міндеттемелер мен капитал жиыны	826.224.418	521.383	826.745.801

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЖАЛПЫ БАҚЫЛАУДАҒЫ БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)**

	Топ жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіргенге дейін	Жалпы бақылаудағы бизнесті біріктірудің әсері	Топ жалпы бақылаудағы бизнесті біріктіргеннен кейін
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	901.182.841	35.528	901.218.369
Өткізудің өзіндік құны	(468.064.804)	—	(468.064.804)
Жалпы пайда	433.118.037	35.528	433.153.565
Өткізу шығыстары, жалпы және әкімшілік шығыстар	(297.805.000)	(103.987)	(297.908.987)
Операциялық пайда	135.313.037	(68.459)	135.244.578
Қаржылық кіріс	3.444.088	288	3.444.376
Қаржылық шығындар	(4.561.442)	(707)	(4.562.149)
Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы	—	—	—
Негізгі құралдарды шегеруден болған залал, нетто	(793.259)	—	(793.259)
Бағамдық айырмадан болған (шығыстар)/кірістер, нетто	3.214.553	—	3.214.553
Салық салынғанға дейінгі пайда	136.616.977	(68.878)	136.548.099
Табыс салығы бойынша шығыс	(34.108.854)	—	(34.108.854)
Бір жылғы пайда	102.508.123	(68.878)	102.439.245
Басқа да жиынтық кіріс			
<i>Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта сыныптауға жатпайтын өзге де жиынтық кіріс сомалары (салықтарды шегере отырып):</i>			
Белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламалары бойынша қайта бағалаудан болған кіріс	2.990.661	—	2.990.661
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс	2.990.661	—	2.990.661
Салықтарды шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны	105.498.784	(68.878)	105.429.906

2023 жылы «Ak Su KMG» ЖШС Компанияның иелігіне берілгенге дейін ҚМГ ҰК «Ak Su KMG» ЖШС капиталына 142.019 мың теңге көлемінде жарна салды (2022: «Ak Su KMG» ЖШС капиталына 438.337 мың теңге мөлшерінде жарна – жалпы бақылаудағы бизнесті біріктірудің әсері құрамында капиталға енгізілді).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

	Мұнай-газ активтері	Өзге де активтер	Аяқталмаған күрделі құрылыс	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	363.715.971	20.520.782	37.040.198	421.276.951
Түсімдер	984.494	102.340	152.337.679	153.424.513
Активтің шығуы бойынша міндеттемелерді бағалаудағы өзгерістер (11-ескертпе)	(3.355.196)	—	—	(3.355.196)
Шығулар	(3.533.947)	(31.145)	(825.762)	4.390.854
Аяқталмаған күрделі құрылыстан ауыстыру	110.776.521	7.385.745	(118.162.266)	—
Ішкі ауыстыру	14.052	(14.052)	—	—
Тозу	(52.202.055)	(2.827.788)	—	(55.029.843)
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	416.399.840	25.135.882	70.389.849	511.925.571
Түсімдер	1.241.468	64.503	194.550.403	195.856.374
Активтің шығуы бойынша міндеттемелерді бағалаудағы өзгерістер (11-ескертпе)	5.350.603	—	—	5.350.603
Шығулар	(917.504)	(60.391)	(1.052.001)	(2.029.896)
Аяқталмаған күрделі құрылыстан ауыстыру	189.259.098	13.636.358	(202.895.456)	—
Ішкі ауысуы	(170.598)	170.598	—	—
Тозу	(70.495.532)	(3.836.581)	—	(74.332.113)
Құнсыздану	—	—	(1.604.822)	(1.604.822)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	540.667.375	35.110.369	59.387.973	635.165.717
2022 жылғы 31 желтоқсанға				
Бастапқы құн	973.179.761	63.650.933	71.871.065	1.108.701.759
Жинақталған тозу	(225.540.216)	(12.898.415)	—	(238.438.631)
Жинақталған құнсыздану	(331.239.705)	(25.616.636)	(1.481.216)	(358.337.557)
Қалдық құны	416.399.840	25.135.882	70.389.849	511.925.571
2023 жылғы 31 желтоқсанға				
Бастапқы құн	1.153.626.240	76.600.645	60.838.899	1.291.065.784
Жинақталған тозу	(285.030.461)	(16.548.484)	—	(301.578.945)
Жинақталған құнсыздану	(327.928.404)	(24.941.792)	(1.450.926)	(354.321.122)
Қалдық құны	540.667.375	35.110.369	59.387.973	635.165.717

2023 жылғы 31 желтоқсанға толығымен амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 14.826.797 мың теңге (2022 жылы: 11.050.343 мың теңге) болды.

6. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**Айналымнан тыс қаржы активтері**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын айналымнан тыс қаржы активтері «Қазақстан Халық банкі» АҚ депозиттерімен білдірілген (2022 жылғы 31 желтоқсанға - және «Қазақстан Халық банкі» АҚ және «First Heartland Jusan Bank» АҚ). Бастапқы тану күніне олардың әділ құны жылдық 4,3%-дан 12,7% -ға дейінгі дисконттау мөлшерлемелерін пайдалана отырып күтілетін ақша ағындарының негізінде есептелді.

Айналымнан тыс активтерді бастапқыда тану кезінде Топ 1.031.236 мың теңге сомасына дисконтты мойындады. 2023 жылы Топ 252.966 мың теңге (2022 жылы: 272.450 мың теңге) мөлшерінде қаржылық кірістерді мойындады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)****Айналымнан тыс қаржы активтері (жалғасы)**

Айналымнан тыс активтерді бастапқыда тану кезінде Топ 1.031.236 мың теңге сомасына дисконтты мойындады. 2023 жылы Топ 252.966 мың теңге (2022 жылы: 272.450 мың теңге) мөлшерінде қаржылық кірістерді мойындады.

2023 жылғы 31 желтоқсанға теңгемен мерзімді салымдар бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 0,02% (2022 жыл: 0,02%) болды.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша айналымнан тыс қаржы активтері былайша көрсетілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Өтеуге дейін ұсталатын, теңгемен білдірілген ұзақ мерзімді салымдар	5.929.841	5.053.417
Айналымнан тыс қаржы активтерінің жиыны	5.929.841	5.053.417

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

	2023 жыл	2022 жыл
Сауда дебиторлық берешек	74.901.353	91.280.049
Басқасы	2.481.016	2.597.779
	77.382.369	93.877.828
Минусы: КНЗ бағалау резерві	(2.430.186)	(2.851.578)
	74.952.183	91.026.250

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда дебиторлық берешегіне «KazMunayGas Trading AG»-ден 33.246.687 мың теңге сомасында (2022 жыл: 53.314.434 мың теңге) шикі мұнайды өткізуден болған берешек, ҚМГ ҰК-ден 41.315.527 мың теңге мөлшерінде (2022 жыл: 37.652.570 мың теңге) болған берешек жатады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларында білдірілген сауда және басқа дебиторлық берешек дебиторлық берешектің жалпы сомасының 43% құрады (2022 жыл: 57%). Қалған дебиторлық берешек теңгемен білдірілген.

Дебиторлық берешек пен шарттың активтері бойынша күтілетін несиелік зиянға бағалау резервіндегі өзгерістер төменде келтірілген:

	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	2.855.147	2.761.978
(Қалпына келтіру) / есептеу (16-ескертпе)	(424.961)	89.600
31 желтоқсанға	2.430.186	2.851.578

Топтың 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып сауда және басқа да дебиторлық берешек бойынша несиелік тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат:

	Шарт бойынша активтер	Сауда және басқа да дебиторлық берешек					Жиыны
		Төлем мерзімін ұзарту					
		Ағымдағы	30 күнге дейін	30-60 күн	61-90 күн	91 күннен артық	
Күтілетін несиелік зиян пайызы	—	0,20%	0,65%	2,15%	1.65%	99,73%	—
Есепті жалпы баланстық құн	—	74.838.945	85.323	150.334	16.845	2.275.508	77.366.955
Күтілетін несиелік зиян	—	146.495	555	3.238	279	2.279.619	2.430.186

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)****Сауда және басқа да дебиторлық берешек (жалғасы)**

Топтың 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып сауда және басқа да дебиторлық берешек бойынша несиелік тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат:

	Шарт бойынша активтер	Сауда және басқа да дебиторлық берешек					Жиыны
		Төлем мерзімін ұзарту					
		Ағымдағы	30 күнге дейін	30-60 күн	61-90 күн	91 күннен артық	
Күтілетін несиелік зиян пайызы	—	0,13%	0,42%	1,00%	1,04%	99,71%	—
Есепті жалпы баланстық құн	—	85.951.170	5.171.382	19.472	3.278	2.732.526	93.877.828
Күтілетін несиелік зиян	—	108.546	21.756	195	34	2.721.047	2.851.578

Ақша қаражаты мен оның баламалары

	2023 жыл	2022 жыл
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	5.465.202	12.113.606
АҚШ долларында білдірілген банктердегі мерзімді салымдар	6.485.552	92.516.002
Банктердегі теңгемен көрсетілген қаражат	558.443	3.499.278
Банктерде АҚШ долларында білдірілген қаражат	–	15.838
	12.509.197	108.144.724

Банктердегі ақша қаражаттары бойынша депозиттердің күн сайынғы банк мөлшерлемелеріне тәуелді болатын сыйақы мөлшерлемесі белгіленген. Банк депозиттері түрлі мерзімдерге Топтың тарату активтеріндегі мұқтаждығына қарай (бір күннен үш айға дейін) орналастырылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанға теңгемен салымдар бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 15,55% (2022 жылы: 15,75%), АҚШ долларындағы салымдар бойынша 3,25% болды (2022 жылы: 0,25%).

7. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2023 жыл	2022 жыл
Шикі мұнай (өзіндік құнның ең азы және сатудың таза ықтимал бағасы бойынша)	12.553.034	6.731.338
Материалдар (өзіндік құны бойынша)	14.767.827	15.007.529
Тауар-материалдық қорларды есептен шығару резервтері	(590.788)	(930.461)
Өзіндік құнның ең азы және сатудың таза ықтимал бағасы бойынша қорлардың жиыны	26.730.073	20.808.406

2023 жылғы 31 желтоқсанға Топтың 103.971 тонна шикі мұнайы резервуарлар мен транзитте болды (2022 жыл: 62.304 тонна).

8. САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ ЖӘНЕ ӨТЕЛУГЕ ҚҚС

Мың теңгемен	2023 жыл	2022 жыл
Өтелуге жататын ҚҚС	17.090.631	9.833.917
Экспорттық кеден бажы бойынша алдын ала төлем	22.385.076	7.563.066
Басқалары	832.554	704.447
Минусы: өтелуге жататын ҚҚС құнсыздану резерві	(2.451.064)	(2.451.064)
Салықтар бойынша алдын ала төлем және өтелуге ҚҚС жиыны	37.857.197	15.650.366

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. КАПИТАЛ****Шығарылуға рұқсат етілген акциялар**

2023 жылғы 31 желтоқсанға және 2022 жылғы 31 желтоқсанға шығарылымға жарияланған акциялардың жалпы саны 66.855.197 дана, бір акцияның номиналды құны 5 мың теңге, олар толығымен Бас компанияға тиесілі.

Дивидендтер

Қазақстандық заңнамаға сәйкес дивидендтер, егер Топтың теріс капиталы болса және дивидендтердің төленуі теріс капиталға әкеп соқтырса, жариялана алмайды. 2023 және 2022 жылдары Топ Бас компанияға дивидендтерді жариялаған жоқ және төлеген жоқ.

Акционерлерге өзге де бөлу

ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 4 қарашадағы № 784 қаулысымен бекітілген (ҚР Үкіметінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 41 қаулысына сай өзгерістермен бірге) Маңғыстау облысы Жаңаөзен қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2021-2025 жылдарға арналған кешенді жоспарына сәйкес (бұдан әрі - КДЖ) Компанияға инфрақұрылымға инвестициялар, Жаңаөзен қаласының кейбір тұрғындарын көшіруді қаржыландыру және «Өзенинвест» ММК қызметін қаржыландыру бойынша белгілі бір міндеттемелер жүктелді. 2023 жылы Компания 119.722 мың теңге сомаға (2022 жылы: 2.398.457 мың теңге) міндеттемелерді төледі. Басшылық Компания қабылдаған барлық міндеттемелерге талдау жүргізіп, 2023 жылы КДЖ-ға сәйкес инвестициялармен және қарыз бойынша дисконтпен (10-ескертпе) байланысты 8.790.473 мың теңге сомасына шығындар акционермен жасалған операциялардың нәтижесі болып табылады және тиісінше 2023 жылы капитал арқылы танылуы тиіс (2022 жыл: 10.198.803 мың теңге) деген қорытындыға келді.

10. ҚАРЫЗ

2023 жылы Топ екі жыл ішінде бірнеше траншты игере отырып, Маңғыстау облысында теңіз суын тұщыландыру зауытын және жеткізуші инфрақұрылымды салуға 126.030.000 мың теңге сомасында Бас компаниядан қарыз алу шартын жасады. 2023 жылдың ішінде Топ 32.068.362 мың теңге алды. Қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме 0,01% құрады. Қарыз 2025 жылы толық сомада өтеледі, алайда Бас компанияның кез келген уақытта қарызды мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге құқығы бар. Бастапқы тану күніне қарыздың әділ құны жылдық 19,10% дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып күтілетін ақша ағындарының негізінде есептелді. 8.910.203 мың теңге мөлшерінде дисконт капиталда танылды.

2023 жыл үшін қарыздың қозғалысы келесі кестеде көрсетілген:

Мың теңгеммен

1 қаңтарға арналған сальдо

Қарыз алу	32.068.362
Қарызды бастапқы мойындау кезіндегі дисконт	(8.910.203)
Дисконт амортизациясы	832.006
31 желтоқсанға сальдо	24.109.775

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. РЕЗЕРВТЕР**

	Экологиялық міндеттеме	Салықтар және байланысты айыппұлдар мен өсімпұлдар	Активтердің шығуы бойынша міндеттеме	Жұмыскер- лерге сыйақылар	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға	14.247.142	–	16.250.871	12.474.372	42.972.385
Қосымша резервтер	7.096.967	72.174	–	4.406.805	11.575.946
Дисконт амортизациясы	1.611.586	–	1.371.394	1.254.366	4.237.346
Бағалаудағы өзгерістер	(38.101)	–	(3.355.196)	(2.990.661)	(6.383.958)
Жыл ішінде пайдаланылғаны	(4.277.615)	–	–	(910.318)	(5.187.933)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	18.639.979	72.174	14.267.069	14.234.564	47.213.786
Қысқа мерзімді бөлік	3.805.262	72.174	795.229	1.462.132	6.134.797
Ұзақ мерзімді бөлік	14.834.717	–	13.471.840	12.772.432	41.078.989
2022 жылғы 31 желтоқсанға	18.639.979	72.174	14.267.069	14.234.564	47.213.786
Қосымша резервтер	–	–	–	485.524	485.524
Дисконт амортизациясы	1.562.790	–	1.223.016	1.538.861	4.324.667
Бағалаудағы өзгеріс	(856.592)	–	5.350.603	(142.299)	4.351.712
Жыл ішінде пайдаланылғаны	(4.193.275)	–	(592.747)	(1.143.683)	(5.929.705)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	15.152.899	72.174	20.247.941	14.972.967	50.445.981
Қысқа мерзімді бөлік	3.372.474	72.174	663.000	1.755.082	5.862.730
Ұзақ мерзімді бөлік	11.780.425	–	19.584.941	13.217.885	44.583.251
2023 жылғы 31 желтоқсанға	15.152.899	72.174	20.247.941	14.972.967	50.445.981

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте және жиынтық кіріс туралы есепте танылған сомалар былайша көрсетілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Жылдың соңына белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің келтірілген құны	14.972.967	14.234.564
Таза міндеттемелер	14.972.967	14.234.564
Ағымдағы кезең қызметтерінің құны	377.857	284.332
Өткен жылдар қызметтерінің құны	–	4.049.329
Пайыздық шығыстар	1.538.861	1.254.365
Актуралық пайда - пайдаға және зиянға жатқызылғаны	–	–
Актуралық пайда - басқа да жиынтық зиянға жатқызылғаны	(142.299)	(2.990.661)
Жыл ішінде танылған шығыстар	1.774.419	2.597.365

Ағымдағы қызметтердің және өткен жылдар қызметтерінің құны өндірістік шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке кіргізілген.

12. ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУГЕ САЛЫНАТЫН САЛЫҚ ЖӘНЕ ТӨЛЕНУГЕ ЖАТАТЫН РЕНТАЛЫҚ САЛЫҚ

Мың теңгемен	2023 жыл	2022 жыл
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	24.543.968	26.725.298
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	14.021.856	20.521.785
Жиыны	38.565.824	47.247.083

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУГЕ САЛЫНАТЫН САЛЫҚ ЖӘНЕ ТӨЛЕНУГЕ ЖАТАТЫН РЕНТАЛЫҚ САЛЫҚ (жалғасы)**

Төленуге жататын рента салығындағы өзгерістер төменде келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	26.725.298	13.722.624
Есептелгені (16-ескертпе)	83.938.590	139.642.794
Төлем	(86.119.920)	(126.640.120)
31 желтоқсанға	24.543.968	26.725.298

Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салықтағы өзгерістер төменде келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтарға	20.521.785	18.606.310
Есептелгені (15-ескертпе)	60.200.847	79.374.198
Төлем	(66.700.776)	(77.458.723)
31 желтоқсанға	14.021.856	20.521.785

13. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Сауда кредиторлық берешек	64.749.546	72.885.587
Қызметкерлердің алдындағы берешек	14.961.764	12.118.949
Төленуге жататын басқа да салықтар	2.981.468	2.457.195
Басқасы	3.242.188	2.821.871
Жиыны	85.934.966	90.283.602

Топтың сауда кредиторлық берешегі көбінесе ұңғымаларды бұрғылау, ұңғымаларды жөндеу және негізгі құралдарды сатып алу жұмыстарының берешегімен білдірілген.

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешекке мыналар кірді:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Бөгде ұйымдардың сауда кредиторлық берешегі	13.380.035	43.201.493
Байланысты тараптардың сауда кредиторлық берешегі (19-ескертпе)	51.369.511	29.684.094
Жиыны	64.749.546	72.885.587

Сауда кредиторлық берешектің баланстық құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Теңгемен сауда кредиторлық берешек	64.626.974	72.788.072
АҚШ долларында сауда кредиторлық берешек	122.572	51.193
Рубльмен сауда кредиторлық берешек	—	46.322
Жиыны	64.749.546	72.885.587

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ**

	2023 жыл	2022 жыл
Экспорт		
Шикі мұнай	446.643.152	616.882.215
Ішкі нарық		
Шикі мұнай	331.554.501	280.980.957
Газ	20.431	20.293
Басқа да тауарлар мен қызметтер	6.096.209	3.334.904
	784.314.293	901.218.369

	2023 жыл	2022 жыл
Географиялық нарық		
Швейцария	446.643.152	622.129.663
Қазақстан	337.671.141	279.088.706
	784.314.293	901.218.369

2023 жылы алдын ала баға бойынша түзету сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімді 1.029.737 мың теңгеге ұлғайтады (2022 жылы: 507.440 мың теңге сомаға ұлғайту).

15. САТУДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2023 жыл	2022 жыл
Жұмыскерлерге сыйақылар	195.375.185	165.996.392
Жөндеу және қызмет көрсету қызметтері	99.033.891	93.267.665
Пайдалы қазбаларды өндіру салығы (12-ескертпе)	60.200.847	79.374.198
Тозу, тауысылу және амортизация	74.347.354	55.067.260
Материалдар мен қорлар	31.875.075	26.289.426
Электр қуаты	18.685.544	18.571.257
Экологиялық міндеттеме бойынша резервтегі өзгеріс (11-ескертпе)	(856.592)	7.058.866
Мүлікке салынатын салық	8.183.755	6.703.412
Көлік шығыстары	6.339.252	5.797.159
Басқа салықтар	373.298	610.157
Басқасы	13.242.728	10.602.232
	506.800.337	469.338.024

Мұнай қалдықтарының өзгеруі	(5.821.698)	(1.273.220)
	500.978.639	468.064.804

Оның ішінде табиғи газдың өзіндік құны	4.980.130	5.823.549
Оның ішінде мұнайдың өзіндік құны	501.820.207	463.517.235

16. ӨТКІЗУ ШЫҒЫСТАРЫ, ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2023 жыл	2022 жыл
Рента салығы (12-ескертпе)	83.938.590	139.642.794
Экспорттық кеден бажы	63.347.733	80.399.430
Көлік шығыстары	59.256.562	65.663.694
Жұмыскерлерге сыйақылар	8.720.569	7.714.247
Жөндеу және қызмет көрсету қызметтері	536.353	497.029
Тозу, тауысылу және амортизация	235.341	439.912
Демеушілік	682.369	253.090
Басқа салықтар	135.342	236.869
Кеңес беру және аудиторлық қызметтер	106.523	112.134
КНЗ резервін (қалпына келтіру) / Есептеу (6-ескертпе)	(435.262)	93.169
Айыппұлдар мен өсімпұлдар	280.834	81.237
Басқасы	2.852.702	2.775.382
	219.657.656	297.908.987

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Активтерді есептен шығару міндеттемелері бойынша дисконт амортизациясы (11-ескертпе)	1.223.016	1.371.394
Белгіленген төлемдердің міндеттемелері бойынша дисконт амортизациясы (11-ескертпе)	1.538.861	1.254.366
Экологиялық бағдарлама бойынша міндеттемелерді төлеуге дисконт амортизациясы (11-ескертпе)	1.562.790	1.611.586
Басқасы	958.345	324.803
	5.283.012	4.562.149

18. ТАБЫС САЛЫҒЫ

Кезеңдегі табыс салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы	4.038.476	34.311.527
Алдыңғы жылдар үшін корпоративтік табыс салығын түзету	(420.356)	119.520
Ағымдағы табыс салығы	3.618.120	34.431.047
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемділік) / шығыс	9.057.136	(322.193)
Кейінге қалдырылған табыс салығы	9.057.136	(322.193)
Табыс салығы бойынша шығыс	12.675.256	34.108.854

Келесі кестеде Қазақстандағы табыс салығының мөлшерлемесін Топтың салық салынғанға дейінгі пайдаға тиімді салық мөлшерлемесімен салыстырып тексеру келтірілген.

	2023 жыл	2022 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	23.792.462	136.548.099
Табыс салығы бойынша шығыс	12.675.256	34.108.854
Тиімді салық мөлшерлемесі	53,27%	25,00%
Ресми мөлшерлеме бойынша табыс салығының шығыстары	4.758.492	27.309.620
Алдыңғы жылдар үшін корпоративтік табыс салығын түзету	(420.356)	119.520
Өзіндік құнынан төмен баға бойынша өткізуден болған есептен шығарылмайтын шығыстар	1.080.625	2.939.383
Активтердің құнсыздануы бойынша танылмаған салық активі	6.432.404	—
Алдыңғы жылдың кейінге қалдырылған табыс салығына қатысты түзету	512.658	2.096.776
Негізгі құралдардың шығуынан болған залал	(49.152)	958.165
Есептен шығарылмайтын шығыстар	360.585	685.390
Табыс салығы бойынша шығыс	12.675.256	34.108.854

КТС жататын кейінге қалдырылған салық бойынша активтердегі өзгерістер былайша көрсетілген:

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив

	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	Резервтер	Салықтар	Басқасы	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға	(4.145.622)	8.117.489	7.163.815	1.065.029	12.200.711
Пайда мен зиян құрамында танылды	(5.381.187)	506.870	4.153.335	1.043.175	322.193
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(9.526.809)	8.624.359	11.317.150	2.108.204	12.522.904
Пайда мен зиян құрамында танылды	(8.991.213)	2.046.426	(3.334.067)	1.221.718	(9.057.136)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(18.518.022)	10.670.785	7.983.083	3.329.922	3.465.768

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР**

«Жалпы бақылаудағы ұйымдар» санатына ҚМГ ҰК бақылайтын ұйымдар кіреді. «Басқа да байланысты тараптар» санатына Самұрық-Қазына бақылайтын ұйымдар жатады.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен сатулар және сатып алулар, сондай-ақ 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына байланысты тараптармен мәмілелер бойынша сальдо былайша көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Тауарлар мен қызметтерді сату		
Жалпы бақылаудағы ұйымдар	446.643.690	622.129.663
ҚМГ ҰК	337.670.603	280.960.794
Сатылған мұнайға банк сапасы бойынша шығыстар (Бас компания)	—	(5.247.448)
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу		
ҚМГ ҰК	10.350.498	16.819.603
Жалпы бақылаудағы ұйымдар	151.454.645	139.396.955
Басқа да байланысты тараптар	19.902.570	14.031.622
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер		
Директорлар кеңесінің мүшелері	16.783	17.333
Саны	2	2
Басқарма мүшелері	440.657	401.490
Саны	9	9
	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Сауда және басқа да дебиторлық берешек пен берілген аванстар		
Жалпы бақылаудағы ұйымдар	59.620.023	87.614.855
ҚМГ ҰК (4-ескертпе)	41.315.527	37.652.570
Басқа да байланысты тараптар	1.751.110	1.531.182
Сауда кредиторлық берешек		
ҚМГ ҰК	25.604.666	2.649.994
Жалпы бақылаудағы ұйымдар	24.340.100	26.552.064
Басқа да байланысты тараптар	1.424.745	482.036

Сатулар және дебиторлық берешек

Байланысты тараптарға сатулар шикі мұнайды ҚМГ ҰК тобының кәсіпорындарына экспорттық және ішкі сатуды білдіреді. Байланысты тараптарға экспорттық сатулар 2023 жылғы шикі мұнайдың 1.774.961 тоннасын (2022 жыл: 2.081.748 тонна) құрады. Шикі мұнайды сату бағасы фрахт, сақтандырудың құнына және сападағы айырмаға берілетін жеңілдікке түзетілген Platt's баға белгілеуіне сілтеме жасай отырып айқындалады. Экспортқа мұндай сатулар бойынша бір тоннаның орта бағасы шамамен 2023 жылы 251.636 теңге (2022 жылы 298.850 теңге) болды.

Сонымен бірге, ТопКомпания шикі мұнайды ішкі нарыққа Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысына сәйкес ҚМГ ҰК арқылы жеткізеді. Ішкі нарыққа жеткізу көлемі 2023 жыл үшін өндірілген шикі мұнайдың 3.036.194 тоннасын құрады (2022 жыл: 2.997.632 тонна). Ішкі нарықтағы сату бағасы 2016 жылғы 1 сәуірден бастап Бас компаниямен жасалған келісіммен анықталды. 2018 жылғы 1 шілдеден бастап Топ шикі мұнайды ішкі нарықта ҚМГ ҰК-мен жасалған шартқа сәйкес баға бойынша сата бастады.

2023 жылы ішкі нарыққа жеткізілген мұнай үшін Топ бір тоннасы үшін орташа шамамен 109.195 теңге алды (2022 жылы шамамен 93.728 теңге).

Байланысты тараптар бойынша сатудан түскен сауда және басқа да дебиторлық берешек негізінен экспорттық өткізу жөніндегі операцияларға қатысты сомаларды білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)****Сатып алу және кредиторлық берешек**

Шикі мұнайды сатқаны үшін агенттік сыйақы 2023 жылы 164.184 мың теңге болды (2022 жыл: 192.562 мың теңге). Каспий Мұнай құбыры Консорциумы көрсеткен тасымалдау қызметтерін ҚМГ ҰК Тобы 4.833.917 мың теңге мөлшерінде өтеп берді (2022 жылы: 11.423.424 мың теңге).

20. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың сауда және басқа да кредиторлық берешек пен қарыздар сияқты түрлі қаржылық міндеттемелері бар. Топтың сауда дебиторлық берешек, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдар және акша қаражаты мен оның баламалары сияқты түрлі қаржы активтері бар.

Топ валюталық тәуекелге, несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және шикізат тауарларына бағалардың өзгеру тәуекеліне ұшырағыш келеді.

Валюталық тәуекел

Топтың шетел валютасын айырбастау бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығы, ең алдымен, Топтың операциялық қызметіне жатады, өйткені өткізудің негізгі бөлігі АҚШ долларында деноминацияланған, ал барлық шығыстар теңгемен деноминацияланған, сондай-ақ шетел валютасында деноминацияланған инвестицияларға жатады.

Төмендегі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының АҚШ долларының айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығын талдау көрсетілген, әрі оның ықтималдылығын барлық басқа параметрлердің өзгермеуі талабымен (монетарлық активтер мен міндеттемелердің әділ құнының өзгеруі салдарынан) негізделген түрде болжауға болады.

	Теңгенің АҚШ долларының бағамына ұлғаюы / азаюы	Салық салынғанға дейін пайдаға өсері
2023 жыл		
АҚШ доллары	14,15%	6.338.156
АҚШ доллары	(14,15%)	(6.338.156)
2022 жыл		
АҚШ доллары	21,00%	31.558.984
АҚШ доллары	(21,00%)	(31.558.984)

Несиелік тәуекел

Топ өзінің сауда дебиторлық берешегіне орай несиелік тәуекелге ұшырағыш келеді. Сатудың үлкен бөлігін Топ ҚМГ ҰК үлестес кәсіпорнына жүзеге асырады және Топтың соған қатысты дебиторлық берешек бойынша тәуекелдің айтарлықтай шоғырлануы бар (*б-ескертпе*). Дебиторлық берешектің қосымша елеусіз үлесі біртекті топтар бойынша бөлінген және жиынтық негізде құнсыздану мәніне үнемі бағаланып отырады, соның нәтижесінде Топтың үмітсіз берешек бойынша тәуекелі елеусіз болып табылады.

Топ сондай-ақ өзінің инвестициялық қызметінің нәтижесінде несиелік тәуекелге ұшырағыш келеді. Топ салымдарды қазақстандық банктерге орналастырады.

Қаржы мекемелеріндегі шоттарда қалған қалдықтармен байланысты несиелік тәуекелді Бас Компанияның қазынашылық департаменті Топтың акша қаражатын басқару саясатына сәйкес бақылап отырады. Топтың қаржы мекемелерінің дефолтынан туындайтын несиелік тәуекелге сезімталдығының ең үлкен мөлшері бұл қаржы активтерінің баланстық құнына тең болады.

Келесі кестеде «Standard and Poor's» несиелік рейтингілерін пайдалана отырып есепті күнге банктерде орналастырылған қаржы активтерінің сальдосы көрсетілген, егер өзгесі көрсетілмесе.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**20. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Несиелік тәуекел (жалғасы)**

	Орналасқан жері	Рейтинг ¹		2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
		2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан		
Банктер					
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	BB (тұрақты)	BB (тұрақты)	18.439.033	112.926.829
«First Heartland Jusan Bank» АҚ	Қазақстан	B1 (тұрақты)	B1 (тұрақты)	–	271.308
				18.439.033	113.198.137

¹ Дерек көзі: тиісті жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша банктер мен рейтинг агенттіктерінің ресми сайттары.

Өтімділік тәуекелі

Топ өтімділікті жоспарлау құралын пайдалана отырып, өтімділік тәуекелін бақылайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

Жергілікті банктерде қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарды пайдалану арқылы қаржыландырудың үздіксіздігі мен икемділігі арасындағы балансты қолдау Топтың мақсаты болып табылады.

Келесі кестеде Топтың 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдердің негізінде акпарат көрсетілген:

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1 жыл – 5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2023 жыл						
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	85.934.966	–	–	–	–	85.934.966
Қарыз	32.068.362	–	–	–	–	32.068.362
	118.003.328	–	–	–	–	118.003.328

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1 жыл – 5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2022 жыл						
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	90.283.602	–	–	–	–	90.283.602
	90.283.602	–	–	–	–	90.283.602

Шикізат тауарларына бағалардың өзгеру тәуекелі

Топ халықаралық нарықтарда АҚШ долларында бағасы белгіленетін шикі мұнайға бағалардың өзгеру тәуекеліне ұшырағыш. Топ, шикі мұнайдың келешектегі бағасының түрлі деңгейлеріне қатысты сезімталдықты талдауды қоса алғанда, жыл сайынғы бюджеттерді және мерзімді болжамдарды дайындайды.

Капиталды басқару

Топ Бас компанияның капиталын басқарудың мақсаттарын, саясатын және процедураларын ұстанады. Компания капитал құрылымын сақтау және өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерлерге капиталды қайтара алады, жаңа акцияларды шығара алады және Бас компаниядан қаржыландыруды ала алады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ****Әділ құны**

Сауда дебиторлық берешек, мерзімді депозиттер, сауда кредиторлық берешек және қарыздар сияқты қаржы құралдарының әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың 1-ші немесе 2-ші деңгейдегі қаржы құралдары ретінде жіктелген қаржы құралдары болмады.

22. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Саяси және экономикалық жағдайлар**

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Қазақстан экономикасының келешек тұрақтылығы көпшілік жағдайларда осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкіметтің экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қолданатын шараларының тиімділігіне тәуелді.

Ішкі нарыққа жеткізу міндеттемелері

Қазақстанның үкіметі мұнай өндіруші компанияларды ішкі энергетикалық мұқтаждықтарды қамтамасыз ету мақсатында өндірілген шикі мұнайдың бір бөлігін ішкі нарыққа жеткізуге міндеттейді. 2018 жылғы 1 шілдеден бастап Топ шикі мұнайды ҚМГ ҰК-ға мұнайды сатып алу туралы шарттың негізінде сатады. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС-тің түсімге, шығыстарға және қаржылық есептіліктің басқа да баптарына қатысты тәсілі жөніндегі пікір. Қазақстандық салық заңнамасын анықталған және расталған бұзушылықтары үшін қолданыстағы айыппұлдар мен өсімпұлдар режимі өз қатаңдығымен ерекшеленеді. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2023 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Топ басшылығы оның салық заңнамасын түсіндіруі орынды болып табылады және Топтың салық позициясына қатысты жол берілетін негіздері бар деп есептейді.

Экспорттық мәмілелер бойынша салық салу

«Трансферттік баға белгілеу туралы» ҚР Заңына сай халықаралық іскерлік операциялар, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында тараптардың өзара қарым-қатынастарына немесе мәміле бағасының нарықтық бағадан ауытқу дәрежесіне қарамастан жасалған кейбір мәмілелер трансферттік баға белгілеу кезінде («ТББ») мемлекеттік бақылауға алынады. Нарықтық бағаны есептеу кезінде дифференциалды құрауыштар құжаттармен немесе ақпарат көздерімен расталуы тиіс.

2023 жылы, сондай-ақ өткен кезеңдерде, Топ ҚМГ ҰК тобына кіретін байланысты тараптың атына мұнайды шетелге экспорттады. ТБ туралы Заңның талаптарына сәйкес уәкілетті органдардың мәмілеге қатысушылардан, мемлекеттік органдардан және үшінші тұлғалардан нарықтық баға мен дифференциалды анықтауға қажетті ақпаратты, сондай-ақ ТБ бойынша бақылау жасау үшін басқа да деректерді сұратуға құқығы бар.

2023 жылғы дифференциалдың мөлшерін растайтын экспорттық операциялар бойынша бастапқы құжаттаманың түпнұскаларын, сондай-ақ баррель неттоға фрахттың есептелуін растайтын құжаттарды қоса алғанда, барлық қажетті құжаттарды толық көлемде және «Трансферттік баға белгілеу туралы» ҚР Заңының қолданыстағы талаптарына сәйкес салықтық тексеру басталғанға дейін жинақтауды мұнайды өткізу агенті болып табылатын ҚМГ ҰК жүзеге асырады. Топ басшылығы құжаттардың болмауы себебімен салық салу объектілерін түзетуге байланысты тиісті салық міндеттемелерін, өсімпұлдар мен әкімшілік айыппұлдарды қосымша есептеу тәуекелі елеусіз болып табылмайды деп есептейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**22. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Өтелуге жататын ҚҚС**

2023 жылы, Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті Салық органының құжаттамалық салықтық тексеру актісіне сай Компанияға бюджеттен 2021 жылдың 4 жарты жылдығында қалыптасқан 4.586.623 мың теңге (2021 жыл: 5.466.980 мың теңге) мөлшерінде ҚҚС артық сомасы өтелуге расталды., алайда бюджеттен расталған сома әлі күнге дейін Топқа қайтарылмады (2022 жылы: 5.466.980 мың теңге қайтарылды).

Экологиялық міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар елеулі болуы мүмкін. 8-ескертпеде ашылып көрсетілген сомалардан басқа, басшылық Топтың қаржылық жай-күйіне, жиынтық кіріс туралы есепке немесе ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке айтарлықтай әрі теріс әсер ете алатын ықтимал экологиялық міндеттемелер жоқ деп есептейді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша радиоактивті қалдықтардың көлемі: металл сынықтары – 66.313 мың тонна, мұнай шламдары – 31.138 мың тонна (2022: 38.239 мың тонна және тиісінше 29.760 мың тонна).

2022 жылы Компания UTS ЖШС-мен тоннасына 144.500 теңге тарифін пайдалана отырып радиоактивті қалдықтарды тазарту туралы шарт жасасты. Топ белгіленген тарифке сәйкес 7.096.967 мың теңге мөлшерінде резерв есептеді.

Демеушілік

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 41 қаулысымен бекітілген Жаңаөзен қаласын әлеуметтік-экономикалық дамытудың Кешенді жоспары шеңберінде қаржыландыру жөніндегі міндеттемелер болашақта пайдалы қазбаларды өндіру салығы бойынша жеңілдіктер қолданылған кезде туындайды. Тиісінше, Топ басшылығы бұл міндеттемелер шартты міндеттемелер болып табылады және салық жеңілдіктерін алу кезеңінде есептелуге жатады деп санайды.

Пайдалы қазбаларды өндіру салығы бойынша жеңілдікті мөлшерлеме

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 маусымдағы № 449 қаулысына сәйкес Топ Өзен кен орнының бір бөлігі бойынша мұнайдың сулануына байланысты пайдалы қазбаларды өндіру салығы бойынша 2,6% мөлшерінде жеңілдікті мөлшерлеме алды. Қаулыға сәйкес, жеңілдік мөлшерлемесі 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап Өзен кен орны бөлігінде (14, 16, 17 горизонттар) қолданылады және келісімшарт мерзімінің соңына дейін қолданылады.

Мұнай және газ кен орындарына арналған лицензиялар

Топ жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар мен тиісті келісімшарттардың талаптарын орындауға қатысты мемлекеттік органдардың таралынан мерзімді тексерулердің объектісі болып табылады. Басшылық мұндай тексерулердің барысында анықталған мәселелерді шешуге қажетті түзету шараларын келісу бойынша мемлекеттік органдармен ынтымақтасады. Лицензияда қамтылған ережелерді орындамау айыппұлдарға, өсімпұлдарға, шектеуге, лицензияның тоқтата тұрылуына немесе қайтарылып алынуына әкеліп соқтыруы мүмкін.

Топ басшылығы келісімшарттардың немесе лицензиялардың талаптарын орындамауға қатысты кез келген мәселелер келіссөздер немесе түзеу шаралары арқылы шешіледі және Топтың қаржылық жағдайына, жиынтық кіріс туралы есепке немесе ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке айтарлықтай әсерін тигізбейді. Топтың мұнай мен газдың кен орындары Маңғыстау облыстық әкімшілігіне тиесілі жерде орналасқан. Лицензияларды Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі берді және Топ осы кен орындарында мұнай мен газды барлау және өндіру үшін пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салықты және үстеме пайдаға салынатын салықты төлейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**22. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Мұнай және газ кен орындарына арналған лицензиялар (жалғасы)**

2017 жылы Топ байланысты тарап «Қаз ГӨЗ» ЖШС-нен Ақтас, Тасболат, Қарамандыбас, Батыс теңге және Оңтүстік Жетібай газ кен орындарына жер койнауын пайдалану құқығын сатып алды. Мерзімінің аяқталуына байланысты Өзен және Қарамандыбас кен орындарына іргелес аумақта көмірсутек шикізатын барлауды жүргізуге арналған № 3579 келісімшарт ҚР Энергетика министрлігіне қайтару сатысында тұр. Топтың негізгі лицензиялары мен олардың қолданылу мерзімдерінің аяқталатын күндері келесі кестеде көрсетілген:

Кен орны	Келісімшарт	Қолданылу мерзімінің аяқталу күні
Өзен және Қарамандыбас	№ 40	2036 жыл
Ақтас	№ 65	2037 жыл
Тасболат	№ 66	2037 жыл
Қарамандыбас	№ 67	2037 жыл
Батыс Теңге	№ 68	2037 жыл
Оңтүстік Жетібай	№ 69	2031 жыл

Мұнай және газ кен орындарына лицензиялар бойынша шарттық міндеттемелер

Жыл	Күрделі шығындар	Операциялық шығыстар
2024	138.175.360	2.705.099
2025	109.297.162	2.777.404
2026	378.560	2.228.501
2027	—	2.281.641
2028-2036	—	9.536.906
	247.510.378	19.529.551